C/2023/446

1.12.2023 г.

P9_TA(2023)0111

Борба с дискриминацията в ЕС — дългоочакваната хоризонтална директива за борба с дискриминацията

Резолюция на Европейския парламент от 19 април 2023 г. относно борбата с дискриминацията в ЕС — дългоочакваната хоризонтална директива за борба с дискриминацията (2023/2582(RSP))

(C/2023/446)

Европейският парламент,

— като взе предвид Договора за Европейския съюз (ДЕС), и по-специално членове 2, 3 и 6 от него,

— като взе предвид Договора за функционирането на Европейския съюз (ДФЕС), и по-специално членове 10 и 19 от него,

— като взе предвид Хартата на основните права на Европейския съюз („Хартата“), и по-специално членове 20, 21 и 23 от нея,

— като взе предвид съдебната практика на Съда на Европейския съюз,

— като взе предвид предложението на Комисията от 2 юли 2008 г. за директива на Съвета за прилагане на принципа на равно третиране на лицата без оглед на религиозна принадлежност или убеждения, увреждане, възраст или сексуална ориентация („хоризонтална директива за борба с дискриминацията“),

— като взе предвид Директива 2000/43/ЕО на Съвета от 29 юни 2000 г. относно прилагане на принципа на равно третиране на лица без разлика на расата или етническия произход [1] („Директива за расовото равенство“),

— като взе предвид Директива 2000/78/ЕО на Съвета от 27 ноември 2000 г. за създаване на основна рамка за равно третиране в областта на заетостта и професиите [2] („Директива за равно третиране в областта на заетостта“),

— като взе предвид Рамково решение 2008/913/ПВР на Съвета от 28 ноември 2008 г. относно борбата с определени форми и прояви на расизъм и ксенофобия посредством наказателното право [3],

— като взе предвид Регламент (ЕС) 2021/692 на Европейския парламент и на Съвета от 28 април 2021 г. за създаване на програма „Граждани, равенство, права и ценности“ [4],

— като взе предвид съобщението на Комисията от 3 март 2021 г., озаглавено „Съюз на равенство: Стратегия за правата на хората с увреждания за периода 2021 — 2030 г.“ (COM(2021)0101), и Конвенцията на Организацията на обединените нации за правата на хората с увреждания, ратифицирана от ЕС и от всички негови държави членки,

— като взе предвид съобщението на Комисията от 12 ноември 2020 г., озаглавено „Съюз на равенство: Стратегия за равнопоставеност на ЛГБТИК за 2020 — 2025 г.“ (COM(2020)0698),

— като взе предвид съобщението на Комисията от 18 септември 2020 г., озаглавено „Съюз на равенство: План за действие на ЕС за борба с расизма за периода 2020 — 2025 г.“ (план за действие на ЕС за борба с расизма) (COM(2020)0565),

— като взе предвид съобщението на Комисията от 5 март 2020 г., озаглавено „Съюз на равенство: Стратегия за равенство между половете 2020 — 2025 г.“ (COM(2020)0152),

— като взе предвид съобщението на Комисията от 16 април 2019 г., озаглавено „По-ефикасно вземане на решения в областта на социалната политика: определяне на области, в които да се премине към засилено използване на гласуването с квалифицирано мнозинство“ (COM(2019)0186),

---

(1) ОВ L 180, 19.7.2000 г., стр. 22.
(2) ОВ L 303, 2.12.2000 г., стр. 16.
(3) ОВ L 328, 6.12.2008 г., стр. 55.
(4) ОВ L 156, 5.5.2021 г., стр. 1.

— като взе предвид доклада на Комисията от 19 март 2021 г. относно прилагането на Директива 2000/43/ЕО на Съвета относно прилагане на принципа на равно третиране на лица без разлика на расата или етническия произход („Директивата за расовото равенство“) и на Директива 2000/78/ЕО на Съвета за създаване на основна рамка за равно третиране в областта на заетостта и професиите („Директивата за равното третиране в областта на заетостта“) (COM(2021)0139),

— като взе предвид насоките за подобряване на събирането и използването на данни относно равенството, изготвени през 2018 г. от Подгрупата за данни относно равенството към Групата на високо равнище на Комисията по въпросите на недискриминацията, равенството и многообразието и публикувани през 2021 г.,

— като взе предвид договорите и инструментите на ООН за правата на човека относно защитата на правата на човека и основните свободи, и по-специално Всеобщата декларация за правата на човека, Международния пакт за граждански и политически права, Конвенцията за ликвидиране на всички форми на расова дискриминация, Конвенцията за премахване на всички форми на дискриминация по отношение на жените и Конвенцията за правата на хората с увреждания,

— като взе предвид Програмата на ООН до 2030 г. за устойчиво развитие,

— като взе предвид препоръките и докладите на Бюрото за демократични институции и права на човека, Върховния комисар по националните малцинства и други органи на Организацията за сигурност и сътрудничество в Европа,

— като взе предвид Европейската конвенция за защита на правата на човека и основните свободи, и по-специално член 14 от нея и протокол № 12 към нея, в които се забранява дискриминацията,

— като взе предвид съдебната практика на Европейския съд по правата на човека (ЕСПЧ),

— като взе предвид препоръките, докладите и резолюциите на Европейската комисия срещу расизма и нетърпимостта, Управителния комитет за борба с дискриминацията, за многообразие и за приобщаване, Парламентарната асамблея, Венецианската комисия и други органи на Съвета на Европа,

— като взе предвид Европейската социална харта,

— като взе предвид Европейския стълб на социалните права, включително третия принцип относно равните възможности, и съобщението на Комисията от 4 март 2021 г., озаглавено „План за действие на Европейския стълб на социалните права“ (COM(2021)0102),

— като взе предвид своята резолюция от 13 декември 2022 г., озаглавена „Към равни права за хората с увреждания“ ([5]),

— като взе предвид своята резолюция от 10 ноември 2022 г. относно расовата справедливост, недискриминацията и борбата с расизма в ЕС ([6]),

— като взе предвид своята резолюция от 14 септември 2021 г. относно правата на ЛГБТИК в ЕС ([7]),

— като взе предвид своята резолюция от 11 март 2021 г. относно обявяването на ЕС за зона на свобода за ЛГБТИК лицата ([8]),

— като взе предвид своята резолюция от 17 декември 2020 г. относно необходимостта от специален състав на Съвета относно равенството между половете ([9]),

— като взе предвид своите резолюции от 25 октомври 2016 г. ([10]) и 7 октомври 2020 г. ([11]) относно създаването на механизъм на ЕС за демокрацията, принципите на правовата държава и основните права,

— като взе предвид своята резолюция от 19 юни 2020 г. относно протестите срещу расизма след смъртта на Джордж Флойд ([12]),

— като взе предвид своята резолюция от 21 януари 2021 г. относно стратегията на ЕС за равенство между половете ([13]),

— като взе предвид своята резолюция от 26 март 2019 г. относно основните права на хората от африкански произход в Европа ([14]),

([5]) Приети текстове, P9_TA(2022)0435.
([6]) Приети текстове, P9_TA(2022)0389.
([7]) ОВ C 117, 11.3.2022 г., стр. 2.
([8]) ОВ C 474, 24.11.2021 г., стр. 140.
([9]) ОВ C 445, 29.10.2021 г., стр. 150.
([10]) ОВ C 215, 19.6.2018 г., стр. 162.
([11]) ОВ C 395, 29.9.2021 г., стр. 2.
([12]) ОВ C 362, 8.9.2021 г., стр. 63.
([13]) ОВ C 456, 10.11.2021 г., стр. 208.
([14]) ОВ C 108, 26.3.2021 г., стр. 2.

— като взе предвид своята резолюция от 12 февруари 2019 г. относно необходимостта от подобрена стратегическа рамка на ЕС за националните стратегии за приобщаване на ромите за периода след 2020 г. и за засилване на борбата срещу антиромските настроения ([15]),

— като взе предвид своята законодателна резолюция от 2 април 2009 г. относно предложението за директива на Съвета за прилагане на принципа на равно третиране на лицата без оглед на религиозна принадлежност или убеждения, увреждане, възраст или сексуална ориентация ([16]),

— като взе предвид своите резолюции относно положението с основните права в ЕС,

— като взе предвид разискването в пленарна зала в Страсбург на тема „Напредък на хоризонталната директива срещу дискриминацията“, проведено на 22 октомври 2019 г.,

— като взе предвид докладите и проучванията на Агенцията на ЕС за основните права (FRA), и по-специално нейния доклад, озаглавен „Равенството в ЕС двадесет години след първоначалното прилагане на директивите относно неравенството“ ([17]),

— като взе предвид въпросите към Съвета и Комисията относно борбата с дискриминацията в ЕС — дългоочакваната хоризонтална директива за борба с дискриминацията (O-000010/2023 — B9-0013/23 и O-000011/2023 — B9-0014/23),

— като взе предвид член 136, параграф 5 и член 132, параграф 2 от своя Правилник за дейността,

А. като има предвид, че правото на недискриминация е основно право, заложено в Хартата и в Договорите, което трябва да бъде зачитано в пълна степен; като има предвид, че ЕС забранява дискриминацията;

Б. като има предвид, че принципът на недискриминация е една от общите ценности на Европейския съюз, както е посочено в член 2 от ДЕС; като има предвид, че съгласно член 10 от ДФЕС Съюзът трябва да се стреми да се бори срещу всяка форма на дискриминация при определянето и осъществяването на своите политики и дейности; като има предвид, че в член 20 от Хартата се заявява, че всеки е равен пред закона, и като има предвид, че освен това член 21 забранява дискриминацията на различни основания;

В. като има предвид, че всеки в ЕС има еднакво право да бъде пълноправен и активен член на обществото и да бъде третиран еднакво съгласно закона;

Г. като има предвид, че съществуват значителни пропуски в защитата, осигурявана от уредбата на ЕС за борбата с дискриминацията; като има предвид, че тази разпокъсаност води до изкуствена йерархия на основанията, която ограничава обхвата и приложното поле на защитата на равнището на ЕС срещу дискриминацията на работното място и извън него; като има предвид, че макар да има известна степен на защита във връзка с основанията за полова и расова принадлежност или етнически произход, основанията като религия или убеждения, увреждане, възраст и сексуална ориентация не са придружени от същото равнище на защита;

Д. като има предвид, че през 2008 г. Комисията представи предложение за хоризонтална директива за борба с дискриминацията (COM(2008)0426), което обхваща голям брой области, например образованието, социалната закрила, достъпа до стоки и услуги и предоставянето на стоки и услуги; като има предвид, че Парламентът прие своята позиция през април 2009 г.; като има предвид, че Съветът никога не е приемал позиция след изтичането на повече от 15 години от първоначалното ѝ представяне; като има предвид, че въпреки многократните призиви на Парламента предложението все още е блокирано в Съвета;

Е. като има предвид, че някои държави членки блокират постигането на конкретен напредък в Съвета по това досие;

Ж. като има предвид, че се наблюдава увеличаване на дискриминацията в целия ЕС; като има предвид, че липсата на събиране на съпоставими и дезагрегирани данни относно равенството от страна на държавите членки и недостатъчното докладване на случаи възпрепятстват правилното документиране на дискриминацията; като има предвид, че всяко пето лице в ЕС е жертва на дискриминация или тормоз на различни основания или на комбинация от основания ([18]);

З. като има предвид, че откакто Комисията представи през 2008 г. предложението за хоризонтална директива за борба с дискриминацията, Съдът на ЕС и Европейският съд по правата на човека развиха обширна съдебна практика в областта на равното третиране и борбата с дискриминацията; като има предвид, че съдебната практика на Съда на ЕС и на Европейския съд по правата на човека изясни няколко въпроса за тълкуването на уредбата на ЕС за борбата с дискриминацията и че следователно тя предоставя полезни насоки за прилагането на действащото законодателство;

([15]) ОВ C 449, 23.12.2020 г., стр. 2.
([16]) ОВ C 137 E, 27.5.2010 г., стр. 68.
([17]) https://fra.europa.eu/sites/default/files/fra_uploads/fra-2021-opinion-equality-directives-01-2021_en_0.pdf
([18]) https://fra.europa.eu/sites/default/files/fra_uploads/fra-2021-opinion-equality-directives-01-2021_en.pdf

И. като има предвид, че липсата на прилагане от страна на държавите членки на уредбата на ЕС за борбата с дискриминацията и на съдебната практика на Съда на ЕС и на Европейския съд по правата на човека продължава да бъде повод за загриженост, който не може да се пренебрегва;

Й. като има предвид, че защитата от дискриминация е непоследователна в държавите членки и че това оказва отрицателно въздействие върху отделните лица и обществото като цяло;

1. изразява дълбоко съжаление, че хоризонталната директива за борба с дискриминацията е блокирана в Съвета от 2008 г. насам; отново призовава Съвета спешно да деблокира хоризонталната директива за борба с дискриминацията след бездействието, продължило 15 години; подчертава, че това трябва да бъде постигнато до края на тази година и че Парламентът е готов да я приеме преди края на настоящия парламентарен мандат;

2. припомня, че Договорите за ЕС и Хартата утвърждават мандата и отговорността на ЕС да се бори с дискриминацията и да насърчава равното третиране на всички;

3. подчертава, че според последния доклад за напредъка по хоризонталната директива за борба с дискриминацията две делегации поддържат общи резерви, две поддържат резерви за парламентарно разглеждане, а всички делегации поддържат общи резерви за разглеждане; подчертава, че въпросите, които са в основата на обсъжданията в Съвета, включват разпоредбите относно увреждането, и по-специално възможността да се предложи на държавите членки прекомерно дълго удължаване на срока за транспониране по отношение на задължението им да предоставят разумно приспособяване; изразява съжаление във връзка с факта, че въпреки ясната и неотложна необходимост от предприемане на действия с оглед на хоризонталната борба с дискриминацията на равнището на ЕС, до момента не е постигнат осезаем напредък;

4. изразява съжаление относно факта, че Съветът пренебрегна многобройните и настоятелни искания за деблокиране на досието и препоръките на Парламента в това отношение, и настоятелно призовава Съвета да ги включи в своя мандат и да предприеме всички подходящи действия за борба с дискриминацията в ЕС;

5. призовава предстоящите председателства на Съвета сериозно да обмислят създаването на състав на Съвета по въпросите на равенството между половете и равенството като цяло, за да улеснят обсъжданията на високо равнище по тези въпроси и да създадат условията за провеждане на целесъобразни обсъждания на равнище министри на текста на тази директива; изразява съжаление относно факта, че съгласно член 19 от ДФЕС се изисква наличието на единодушие в Съвета, и призовава за задействане на клаузата за преход;

6. подчертава факта, че приемането на хоризонталната директива за борба с дискриминацията би предложило всеобхватна уредба от ключово значение за борбата с дискриминацията на равнището на ЕС и би премахнало настоящата „вратичка“ в уредбата на ЕС за борба с дискриминацията, което би гарантирало защитата извън пазара на труда; подчертава неотложната необходимост от приемане на хоризонтален подход към борбата с дискриминацията, за да се премахне настоящата изкуствена йерархия на основанията, които са придружени от защита, като по този начин се предостави защита на всички;

7. изразява съжаление относно продължаващата липса на прилагане на уредбата на ЕС за борба с дискриминацията от страна на държавите членки; изразява загриженост, че това оказва отрицателно въздействие върху отделните лица и върху обществото като цяло ([19]); настоятелно призовава държавите членки да гарантират пълното и правилно прилагане на настоящата уредба на ЕС за борба с дискриминацията;

8. призовава Комисията да следи по-активно прилагането на действащото законодателство; припомня своята позиция, че обхватът на годишния доклад на Комисията за върховенството на закона следва да бъде разширен, така че в него да се включат всички ценности, посочени в член 2 от ДЕС, включително равното третиране и недискриминацията; освен това призовава Комисията активно да използва всички налични средства, за да осигури изпълнението на правото на ЕС в тази област, включително като завежда и води съдебни дела по производства за установяване на нарушение срещу държавите членки;

9. отправя искане държавите членки спешно да се съобразят със съдебната практика на Съда на ЕС и ЕСПЧ, а Комисията да наблюдава нейното прилагане, по-специално в областта на равното третиране и недискриминацията; призовава Комисията да предприема действия в случай на неизпълнение;

10. изразява дълбока загриженост относно недостатъчната осведоменост относно Хартата и нейното неприлагане на национално равнище, които бяха подчертани от Агенцията за основните права; призовава Комисията да увеличи усилията си за популяризиране в държавите членки на Хартата, както и на уредбата на ЕС за борба с дискриминацията и съответната съдебна практика на Съда на ЕС и Европейския съд по правата на човека, и да насърчава тяхното правилно прилагане;

11. изразява загриженост във връзка с това, че според Агенцията на ЕС за основните права настоящите процеси и системи за докладване на случаи на дискриминация често са неефективни и невинаги помагат на жертвите на дискриминация да получат достъп до правна защита и до правосъдие; призовава държавите членки и Комисията да предприемат действия във връзка с това положение, което би гарантирало, че всички европейски граждани чувстват, че могат безопасно да съобщават за всички случаи на дискриминация, с които евентуално са се сблъскали;

([19]) https://fra.europa.eu/sites/default/files/fra_uploads/fra-2021-opinion-equality-directives-01-2021_en_0.pdf

12. призовава държавите членки и Комисията да насърчават събирането и използването на данни относно равенството в съответствие със законодателството на ЕС и националното законодателство; подчертава факта, че задължителното събиране на съпоставими и дезагрегирани данни относно равенството е необходимо, за да се гарантира, че дискриминацията е целесъобразно документирана, като същевременно се зачитат изцяло основното право на неприкосновеност на личния живот, защитата на личните данни и съответното законодателство на ЕС и национално законодателство;

13. изразява съжаление относно силно обезпокоителните тенденции по отношение на равното третиране в няколко държави членки, които бяха изтъкнати и от Агенцията на ЕС за основните права ([20]); призовава Комисията да следи отблизо враждебните реакции срещу основните права, които понастоящем се наблюдават все по-често, и увеличаването на дискриминацията в целия ЕС; освен това призовава Комисията да проучи всички възможни начини за преодоляване на политическата безизходица по отношение на хоризонталната директива за борба с дискриминацията и да се бори еднакво решително с всички форми на дискриминация в ЕС;

14. счита, че всяко актуализиране на предложението на Комисията за хоризонтална директива за борба с дискриминацията трябва да се основава на позицията на Парламента, да предвижда действия срещу комбинираната дискриминация и изрично да забранява дискриминацията въз основа на всяка комбинация от основания, изброени в Хартата;

15. възлага на своя председател да предаде настоящата резолюция съответно на Съвета и на Комисията.

([20]) https://fra.europa.eu/bg/publication/2022/fundamental-rights-report-2022